

Delavsko-kmetijski list.

Proletarci
vseh dežel
združite se!

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrletno 15 Din.
Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Delavski dom, Marxov trg 2, dvorišče.

Leto III.

LJUBLJANA, 15. aprila 1926.

Stev. 15.

Občinske in županske volitve v Trbovljah.

Žerjavov volilni red je dal kristanovcem večino. — Kristanovci glasujejo že na prvi seji za fašistodemokrate. — „Popolna lojalnost“ kristanovcev napram orjunašem.

Rezultat občinskih volitev v Trbovljah je marsikoga presenetil. Odkod so v revirjih do skrajnosti osovraženi in totalno kompromitirani kristanovci dobili 760 glasov? Kako so spravili demokrat Vodusek, orjunaš Goropevšek in Koren 627 glasov skupaj? Za kaj je nazadovalo število volilcev za DKB in zakaj so klerikalci zgubili od dosedanjih 800 kar 500 glasov?

Odgovor in razlago najdemo v celokupnem položaju, ki je vladal v trboveljski občini.

Nevzdržno in obupno gospodarsko stanje, vsled redukcije delavstva, vsled redukcije mezd in redukcije delovnih dni je pritisnilo k tlom trboveljske delavske mase in jih utrudilo. Utrujenje, pasiviziranje in indiferentnost spričuje dejstvo, da od nekaj nad 5000 sploh ni volilo nad 2000 volilcev. Nad 40% delavstva se je volitev vzdržalo in sploh ni volilo in ta velikanska abstinenca je ustvarila rezultat, ki je mnoge presenetil. „Volitve so švindal, tudi če volimo, bodo na občini gospodarili buržuji potom gerentov kot doslej“. S tako napačno, nemarksistično navidezno revolucionarno zapeljivo ultralevičarsko tezo napačno zagovarja na stotine delavcev svojo abstinenco. Če se vpošteva, da je DKB bloku s prepovedjo shoda bila onemogočena agitacija, da razen komunalnega programa v DKL DKB ni izdal vsled finančnih težkoč nobenega letaka, da so tekom let bili izgnani ali z odpustom iz dela bili prisiljeni odpotovati iz Trbovelj vsi naši najspodobnejši zaupniki in da je ustna agitacija zaupnikov za DKB bila vsled nevarnosti redukcije malenkostna in če se ve, da so kristanovci dosegli večino s samo 15% glasov vseh upravičenih volilcev medtem, ko je DKB dobil 10% od vseh upravičenih volilcev, potem je razumevanje volilnega rezultata lažje. Važno pa je tudi dejstvo, ki ga ne smemo prezreti, da so kristanovci za svojo listo dobili okoli 500 glasov več, kot pri državnozbornskih volitvah 1925. Odkod? Ali je mogoče 500 delavcev sprejelo socialpatriotične politične nazore in zato volilo Krušiča, Klenovška, Sitarja in druge kristanovce? Ne, nikakor ne. Teh 500 so dali kristanovcem tisti bivši komunisti (Grabner, Pliberšek, Persoglio itd.), ki ne marajo razumeti, da strokovno zedinjenje ni in ne more biti tudi politično zedinjenje. Popularno parolo strokovnega zedinjenja in združenja so imenovani likvidatorji (likvidatorji so zato, ker hočejo likvidirati politično samostojnost revolucionarne skupine in se tudi idejno in politično združiti s kristanovci) izkoristili za politično podporo kristanovcem, kar

nam dokazuje, da smo še premalo razjasnili in razložili Štukljevo kapitalizem in likvidatorstvo in da bomo morali v DKL nadaljevati razpravljanje o tem nekaterim delavcem še vedno nejasnem vprašanju. Omenjenih 500 delavcev bi bilo napačno prištevati med kristanovce; razen nekaterih oni niso zavedno podprli kristanovce; omenjenih 500 je bilo preslepljenih po komunističnih frazah Štuklja, ki je s pomočjo Grabnerja in drugih cel teden pod lažikomunistično firmo agitiral za kontrarevolucionarje Krušičeve sorte. Delo novega občinskega odbora pa bo delavcem odprlo oči...

Klerikalci so zgubili tiste volilce, ki so klerikalce volili kot močno in vladno stranko. Ti so se sedaj nagnili k radikalno-demokratski listi Vodusek-Korena. Zgubili pa so klerikalci tudi sicer zaupanje med rudarji radi njihovih zvez s kapitalisti, posebno radi zvez s TPD, ki so jim pri redukciji vezale roke, da niti v „Slovincu“ niti v parlamentu niso mogli dovolj glasno nastopiti.

Po zaslugi žerjavovega volilnega reda so kristanovci dobili s približno 27% oddanih glasov 62% mandatov in s tem absolutno večino. Kako nameravajo gospodariti v občini so pokazali takoj na prvi seji, ko so se volili župan, podžupan in svetovalci. Da bo lažje razumljiva vsa zveza kristanovcev z demokrati navajamo tu še enkrat volilne rezultate. Dobili so: klerikalci 3 mandate, DKB 3 mandate, bernotovci 2 mandata, kristanovci 23 mandatov, radikali 1 mandat, Vodusek-Koren 4 mandate.

Pri volitvah župana je bil s 23 glasovi kristanovec za župana izvoljen znani Ignac Sitter. Za podžupana s 25 glasovi (23 kristanovcev in 2 demokrata) bivši komunist Grabner. Za svetovalce: Krušič in Klenovšek s 24 glasovi (23 kristanovcev in 1 demokrat) Vodusek-demokrat s 23 glasovi, Goropevšek orjunaš s 20 glasovi, klerikalec Ahac s 19 glasovi, Pliberšek (20), Malovrh (23), Jurjevec (23), Jazbec (22), Vrbnik (22), Persoglijo (20).

Ker imajo buržuazne stranke skupno le 8 mandatov in ker DKB in bernotovci sigurno niso volili demokrata Voduseka, orjunaša Goropevška so kristanovci dali orjunašem najmanj 15 glasov in s kristanovskimi glasovi so bili za svetovalce v Trbovljah izvoljeni demokrat in orjunaš.

Kristanova „Delavska politika“ pa je cinična dovolj, da tak nastop odobrava in piše: „Iz te sestave novega občinskega sveta je obenem razvidna popolna lojalnost izvoljenih sodrugov (za D. P. je izvoljeni orjunaš Goropevšek tudi sodrug!), ki so v polni meri uvaževali vse (samo buržuazne) v občinskem svetu zastopane skupine.“

To je prvo izdajstvo razrednega boja, ki so ga zakrivali kristanovci že na prvi seji, gnusno tembolj, ker je to prvi slučaj v zgodovini delavskega gibanja v Sloveniji, da je orjunaš izvoljen za občinskega svetovalca z glasovi socialpatriotov. Iz navedenega se nam podajajo tudi naše

naloge. Indiferentnost in utrujenost delavskih množic moramo s stalnim in vstrajnim vsakodnevnim političnim delom premagati in politično ožvati delavsko maso. Zapeljivo ultralevičarsko razpoloženje, ki vodi do abstinence in pasiviziranja moramo z marksistično vzgojo spraviti v pravi tir. Vzgojiti moramo mesto izgnanih zaupnikov nov zaupniški kader, ki bo zmožen znajti se v vsakem danem položaju in vplivati na mase. Razjasniti in obrazložiti taktiko enotne fronte in razliko med strokovnim in političnim zedinjenju, pokazati v čem tiči kapitulostvo in likvidatorstvo takozvanih „pametnih komunistov“, ki so zajadrali v oportunistem kristanovega kalibra. Delo kristanovskega občinskega sveta podvreči kritiki s stališča razrednega boja. Hc.

Kriza velikosrbske zunanje politike.

V Jugoslaviji vlada dejansko samo srbska buržuazija, militaristi in dvorska kamarila; notranja in zunanja politika sta velikosrbski. Slovenci ali Hrvati so v vladi samo kulise. Bivši zunanji minister v dobi „zedinjenja“ Hrvat dr. Trumbič je 26. marca izjavil v parlamentu, da on v resnici ni nikoli vodil zunanje politike države. Kar sta bila včeraj Trumbič in dr. Korošec, to je danes Radič, kulisa srbske buržuazije.

Kriza v zunanji politiki kraljevine Jugoslavije je torej v prvi vrsti kriza velikosrbske zunanje politike. Izraža se ta kriza v oslabiljenju male antante in v nihanju Ninčiča med Rimom, Parizom in Londonom.

Angleško-francoska nasprotstva, ki so izbila na dan kmalu po Versailski konferenci, so vstvarila med novimi tvorevinami: Čehoslovaško, Romunijo in Jugoslavijo tesnejšo zvezo malo antanto, ki si je stavila za nalogo: 1. Braniti imperialistične meje proti Madjarski, Bulgariji in Nemški Avstriji in 2. vstvaritev bloka proti Nemčiji in eventuelno proti Rusiji, kateri blok naj bi se opiral na Francijo, ki naj bi ga vodila.

Italiji, ki se smatra kot dedič avstroogrskih imperialističnih pozicij na Balkanu in Podunavju, vstvarjanje male antante ni bilo po volji. Vsled svoje lastne notranje slabosti in vsled moči Francije pa Italija dolgo ni mogla podvzeti odločilnega koraka za razbitje male antante. Italijanski imperializem ogroža Jugoslavijo, po zavzetju Istre, Primorja in Julijske Benečije bi italijanski imperialisti hoteli zavzeti tudi Dalmacijo in Črno goro in srbsko hegemonijo na Balkanu zamenjati z italijansko. Konflikti med državami na Balkanu dajejo italijanskemu imperializmu dovolj prilik, da si utrjuje svoje pozicije na Balkanu. Poleg Rima je Beograd danes največji sovražnik svobode balkanskih narodov. Ni čudež, če se dva imperialistična rivala za trenutek sporazumeta in spoprijateljita v svrhu zasiguranja in razdelitve plena.

Belgrajska vlada izdaja interese slovenskega in hrvaškega naroda v zase-

denem ozemlju ob Adriji in Rim prepušča zato slovensko in hrvaško zaledje velikosrbski buržuaziji. Nista se pa še pogodila Mussolini in Ninčič, kako si bosta razdelila Solun.

Jugoslavija je v zadnjem času dobila ponovne zunanje politične udarce. Mala antanta je skoraj popolnoma zgrubila svojo politično važnost in glavna opora Belgrada Francija je gospodarsko in politično zelo oslabela. Po zlomu caristične Rusije se ziblje tudi druga opora velikosrbskega imperializma. Zato izgublja velikosrbski imperializem svojo orjentacijo in preživlja težko krizo. Mussolini spretno izkorišča krizo in forsira vstvarjanje italijansko-jugoslovenske zveze, ki naj bi Italijo postavil kot razsodnika na Balkanu. To naj bi bil rezultat Ninčičevega potovanja v Rim.

Po svojem potovanju v Rim, Pariz in Ženevo je Ninčič v parlamentu držal veliko govoranco brez vsebine. Na dolgem govoru je mogoče najznačilnejše, da Sovjetske Rusije ni omenil niti z besedico.

Zlom in oslabiljenje zaščitnikov velikosrbskega režima, ojačanje imperialističnega rivalstva z Italijo, vedno večji odpor zatiranih narodov v Jugoslaviji, — vse to je privedlo velikosrbsko imperialistično politiko v krizo, iz katere vkljub laviranju ni izhoda.

Sassenbach in Gall v Subotici in Nov. Sadu.

URSS je porabil priliko, ko so potovali delegati amsterdamske internacionale skozi Jugoslavijo, da je priredil po večjih mestih Jugoslavije shode, na katerih je delegatom Amsterdama hotel pokazati, da je strokovno zedinjenje v Jugoslaviji izvršena stvar s kongresom zedinjenja 10.—12. oktobra v Beogradu. Prvi taki shodi so se vršili 1. aprila v Subotici in 2. aprila v Novem Sadu. Na oba shoda sta prišla tajnik amsterdamske internacionale Sassenbach in tajnik madjarskih strok. organizacij Gall, katere je v Subotici pričakoval tajnik URSS iz Beograda Krekič.

V Subotici pa so strok. organizacije, ki pripadajo URSS, in neodvisne, ki so v sestavi CRSOJ, zaupniki obeh strok. organizacij so se sporazumeli in skupno pripravili shod. Skupno so izdelali tudi resolucijo za shod. Shod je bil zelo dobro obiskan. Ko so Sassenbach, Gall in Krekič zvedeli, da je za shod pripravljena skupna resolucija, so poklicali zaupnike in jim cele dve ure govorili, da se ne spodobi na takem shodu predlagati resolucij in zahtevali so, da zaupniki resolucijo umaknejo. Vsi zaupniki, tudi oni, ki so včlanjeni v URSS, so soglasno odbili take nasvete in sklenili predlagati resolucijo. Govor Sassenbacha je bil večkrat prekinjen z ostrimi protesti delavstva, ki je obsojalo Sassenbachove napade na Rdečo Strokovno Internacionalo. Krekič je hotel medklice in proteste izkoristiti za to, da bi shod razpustil, da bi resolucija ne mogla biti prečitana in priti na glasovanje. Toda delavci URSS in CRSOJ se niso pustili izmanevirati od Krekiča, sodrug Berkeš

Sodrugji in sodružice, pripravljajte se za Prvi Majnik!

je pomiril delavstvo in prečital resolucijo, ki jo v izvlečku objavljamo.

Na shodu, organiziranem skupno od URSS in CRSOJ, zbrani delavci konstatirajo: 1. Da v Jugoslaviji še traja med razrednozavednem proletariatom bratomorni boj, ki delavstvu silno škoduje. 2. Da je strankarsko rivalstvo vzrok razcepu strokovnega pokreta. 3. Celokupno delavstvo v Subotici konstatira, da strokovno zedinjenje kljub kongresu zedinjenja še ni izvršeno, ker preko 50% organiziranega delavstva stoji izven strok. zedinjenja. 4. Sofijska konferenca more biti uspešna le tedaj, če bodo na njej prisostvovali tudi predstavniki neodvisnih strokovnih organizacij. Zato prosi shod sklicatelje balkanske konference, da na konferenci delajo na to, da se izvede v Jugoslaviji enotna fronta vseh delavcev in da preneha bratomorni boj med delavstvom.

Resolucije je bila na shodu z navdušenjem sprejeta. Sassenbach in ostali soc. patriotični voditelji so se lahko prepričali, da „kongres zedinjenja“ ni odstranil z dnevnega reda zahtevo delavstva po polnem zedinjenju strok. pokreta v Jugoslaviji.

V Novem Sadu zaupniki URSS in CRSOJ niso imeli zvez, zato tudi niso priredili skupnega shoda. Krajevni strokovni svet CRSOJ je sklenil udeležiti se shoda in zahtevati, da se na shodu dovoli beseda tudi zastopniku neodvisnih organizacij. Ker pa je predsednik shoda na vprašanje, če bo dobil zastopnik neodvisnih strok. organizacij besedo, odgovoril, da ne da besede, nakar so člani neodvisnih strok. organizacij in večina članov URSS v znak protesta zapustili zborovalno dvorano. Le malo število delavcev je ostalo in še ti iz strahu pred policijo in žandarmerijo, ki si je zapisovala upornike, ki se niso zbal zapustiti shoda samega Sassenbacha. Sassenbach je v svojem govoru trdil, da ni buržuazija kriva težkih kriz, ki jih preživlja delavstvo, temveč sovjetska Rusija. Medklici in protesti so prikinili Sassenbacha, da je moral obmolkniti.

Tudi Gall je predvsem napadal Rusijo in Rdečo Strokovno Internacionalo, niti besedice pa ni rekel proti Hortijevemu režimu na Madžarskem, pod katerim je bilo na tisoče proletarcev ubitih. Napadal pa je Gall emigrante, ki so utekli Hortijevemu rabljem, in te emigrante je nazival strahopetneže, ker razkrinkavajo strahote Hortijevega režima v inozemstvu.

Tako sta potekla prva shoda amsterdamev. Vršiti se imajo shodi še v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani in Mariboru. Bomo videli, kako bodo ti potekali.

Gospodarski napredek USSR v 1925-26.

Produkcija zvišana za 40%, 820 milijonov rubljev za nove instalacije, 25% povišanje mezd.

Moskva, 26. III. 1926.

O sedanjem gospodarskem položaju USSR vlada precejšnja nejasnost v svetu. — Po dobri žetvi jeseni 1925 se je izdelal velikopotezni program za zvišanje produkcije, za pomnožitev izvoza in uvoza in še večje zaposlitve delavstva.

Pačenje marksizma.

(Poglavje iz brošurice, ki jo pripravljamo.)

(Nadaljevanje.)

Sicer je lahko odgovoriti, da vsaka teh organizacij deluje na svojem posebnem polju in da radi tega ne more ena drugi hoditi v napoto. To je seveda res. Resnica je pa tudi, da morajo vse te organizacije delovati v eni smeri, ker služijo *enemu* razredu, razredu proletarcev. Vprašanje je, kdo naj določa to linijo, to splošno smer, v kateri morajo delovati vse te organizacije? Kje je ona centralna organizacija, ki ne bo samo sposobna, da ... izdela to splošno linijo, nego ki bo tudi zmožna ... vzpodbuditi vse te organizacije, da se pri delu ravnajo po tej liniji in da se s tem doseže enotnost v vodstvu in izključni možnost nasprotovanja?

Takšna organizacija je proletarska stranka.

Stranka ima za to vse pogoje. Kajti, prvič, okrog stranke se zbirajo boljši elementi razreda, ki imajo direktne zveze z nestranskimi organizacijami proletariata in jih zelo pogosto tudi vodijo. Drugič, stranka, v kateri se zbirajo dobri in boljši elementi delavskega razreda, je tudi naj-

Sodrug Kalinikov je včeraj poročal v državni gospodarski komisiji o predvidevanih rezultatih gospodarskega leta 1925/26. V letu 1924/25 se je zvišala produkcija napram prejšnjemu letu v industriji za 63%. Število zaposlenega delavstva se je v istem času zvišalo za 19%, povprečna storitev pa za 36%.

V gospodarskem letu 1925/26 (od 1. oktobra do 30. septembra) se pričakujejo naslednji rezultati: Državna industrijska produkcija bo dosegla vrednost 3020 milijonov predvojnih rubljev (predvojni rubelj je vreden 250 naših predvojnih kron). To pomeni 40% povišanje napram letu 1924/25. Povprečno se bodo plače in mezde zvišale za 25, storitev pa za 16%.

Te navedbe se v malenkostih do konca leta lahko spremenijo, v glavnem pa bodo izvršene. Velike važnosti je velik korak naprej k socialističnem državnem gospodarstvu. 820 milijonov rubljev se bo porabilo za nabavo novih strojev. Važno je vedeti, da je teh 820 milijonov zbranih iz lastne moči. USSR pa išče tudi v inozemstvu kredite, da bi čimprej bilo mogoče izvesti velikanški načrt industrializacije in elektrifikacije.

Sodrug! Razširjajte naš DKList.

Prvi Maj.

Strokovni komisiji za Slovenijo in Odboru za Prvomajsko proslavo

v Ljubljani.

Čenjeni sodrug!

Na naš poziv, da bi tudi letošnje praznovanje 1. Majnika skupno organizirali in v to svrhu postavili skupen prvomajski odbor, ste odklonilno odgovorili. Delavstvo pa hoče skupno in enotno praznovanje in zato so v vseh važnejših delavskih krajih postavili prvomajske odbore, v katerih sodelujejo tudi predstavniki naše skupine in iz 16 važnejših delavskih krajev so nas že poklicali, da pošljemo na njihov prvomajski shod svoje referente, kar bomo tudi storili.

Prosimo Vas, da določite sestanek, na katerem se bomo pogovorili radi prvomajske proslave v Ljubljani, ker bomo na željo ljubljanskega delavstva in na zahtevo naših pristašev v strokovnih organizacijah naravno tudi mi nastopili.

To pismo vam pišemo zato, da ne bi na Prvomajskem shodu prišlo do sličnih incidentov, kot so se dogodili po Vaši krivdi na Unionskem shodu. Delu čast in oblast!

Za skupino „Delavsko-kmetskega lista“: Albert Hlebec, Dragotin Gustinčič.

Vse naše sodruge prosimo, da nam pravočasno javijo kedaj (čas) in kje (kraj) se prvomajski shodi vršijo, da bomo mogli pravočasno odposlati referente. — Za Prvomajsko številko pošljite pravočasno (do 20.) dopise in prispevke.

boljša šola, da se izučijo voditelji delavskega razreda, ki bodo sposobni voditi vse oblike organizacij svojega razreda. Tretjič, stranka kot najboljša šola voditeljev delavskega razreda je radi svojih izkušenj in svoje avtoritete edina organizacija, ki je sposobna centralizirati vodstvo proletarskega boja in na ta način izpremeniti vsako in vse nestrankarske organizacije delavskega razreda v služne organe in prenosno jermenje, ki stranko spaja z razredom. Stranka je višja oblika razredne organizacije proletariata.

To seveda ne pomeni, da morajo biti nestrankarske organizacije, strokovne organizacije, zadrage itd. formalno podrejene strankinemu vodstvu. Gre samo za to, da strankini člani kot člani teh organizacij in kot ljudje brez vseh dvomov in vplivajoče prepričajo nestrankarske organizacije, da se v svojem delovanju približajo proletarski stranki in da prostovoljno sprejmejo njeno politično vodstvo.

K točki 2 in 3. Prav na kratko. Mar ni ofenziva kapitala, kriza, brezposelnost, militarizacija, zakon o zaščiti države in beli teror zdrbil strokovnega gibanja? Mar niso socialpatriotski agentje Amsterdama pomagali uničevati strokovnega gibanja s svojimi razkoli in s svojo refor-

Laži orjunašev o USSR.

Narodni socialisti nikoli niso bili prijatelji sovjetske Rusije. Oboževali so pač caristično, kapitalistično Rusijo, ki je nacionalno tlačila Poljake, Ukrajince, Fince in narode na jugu in ki je gospodarsko izkoriščala delavce in kmete vseh narodnosti v bivši caristični Rusiji, obrekujejo in lažejo pa o sovjetski Rusiji, ki je vsem narodom na ozemlju USSR dala popolno narodno svobodo in pravico samoodločbe do odcepitve. — Odkar pa je postala NP fašističen list je polna laži o USSR. To kapitalistom dopadljivo delo pa opravljajo bivši narodni socialisti in sedanji orjunaši okoli „Nove Pravde“ zelo nasprotno. V svoji 14. št. od 10. aprila n. pr. pišejo celo in pod narekovaji citirajo neki ruski časopis „Zvesti“, ki naj bi po njihovem tožil o propadanju tiskarske industrije v Rusiji.

Konstatirati moramo, da v Rusiji ne izhaja noben časopis pod naslovom „Zvesti“, ki ga „NP“ celo citira. Izhajajo v Moskvi pač „Izvestja“, katerih 23. številka pa nič ne piše o tem, kar citira „NP“.

Najboljši dokaz o lažnjivem pisanju orjunaške „NP“ pa je ta, da si vsakdo in tudi urednik „NP“ pri našem uredniku lahko ogleda več števil „Pravde“ in njene ilustrirane priloge „Prožektor“ in na lastne oči se bo vsak prepričal, da je pisanje „NP“ lažljivo, ker ne samo, da je tisk ruskih časopisov dobro čitljiv, temveč celo mnogo boljše je, kot pa je n. pr. tisk belgrajskih „Novosti“ ali pa „Vremena“. — Radovedni smo koliko dobijo voditelji bivših narodnih socialistov za tako lažljivo poročanje, ker sam resnico človek zastoj govori in piše, laže pa vedno iz interesa.

V isti številki piše „NP“, da so tudi v Rusiji izdali zakon o zaščiti države. Tudi to je debela laž. V Rusiji ni nobenega zakona, ki bi bil naperjen proti interesom večine t. j. proti delavcem in kmetom, tak zakon si je „NP“ samo izmislila.

Sicer pa od „Nove Pravde“ ne moremo pričakovati, da bo o delavski državi objektivno poročala, posebno sedaj ne več, ko je postala glasilo združenih orjunašev.

Konec narodnih-socialistov.

Vrnili so se tja, odkoder so prišli.

28. marca se je izvršilo zedinjenje narodnih socialistov z demokrati in fašisti. Narodno socialna Zveza in Žerjavova Samostojna Unija so se združile v eno samo organizacijo Narodno Strokovno Zvezo. — Mi smo že zdavnaj trdili, da so narodni socialisti verni bratci orjunašev in njihovo zedinjenje z orjunaši nam je dalo prav. Na delegatskem zborovanju pa so bili za zedinjenje navdušeni samo voditelji narodnih socialistov (Juvan, Kravos itd.), delavci, dosedaj narodni socialisti, pa so se branili ženitve z orjunaši, ker delavci nočejo imeti nič skupnega z morilci FAKINA, požigalci in roparji. Posebno zagorski delegat (delavec) je odločno

nastopil proti sodelovanju s fašisti. Pomagalo mu ni nič, fašistična večina je protiorjunaško preglasovala in narodni socialisti so se vrnili tudi organizacijsko nazaj med demokrate in orjunaše, katere so pred petimi leti zapustili. Delavci pa voditeljem ne bodo sledili. Tudi tisti, ki so pristali na objem z orjunaši, bodo končno prišli do spoznanja, da je uspešen boj proti kapitalizmu mogoč le v razrednih organizacijah in z razrednim bojem.

O sodelovanju proletarske žene.

O sodelovanju sploh se je govorilo že mnogo, posebno zadnje čase, ker je bilo neobhodno da vzdržimo, kar nam je ostalo po viharju reakcije. In reakcija ne samo, da nadajuje svoje barbarsko delo, temveč ga še vedno bolj razširja in vedno hujše pritiska na proletariata.

Sodelovanje nam je zelo potrebno, najsibo pa mško, mladinsko ali žensko. Govori se o potrebi delavskega sodelovanja na splošno. Posvetiti pa moramo pozornost zlasti ženskemu sodelovanju, ker tu naletimo na razne ovire kot na primer nesposobnost, nezavednost in brezbržnost. Ravno ti vzroki ženske neaktivnosti nas privedejo do tega, da se moramo oprijeti z večjo vneto dela in propagande med proletarsko ženo.

Kako je potrebno in koristno sodelovanje delavca v času reakcionarnih odredb države, nam jasno pokazujejo dogodki zadnjega časa. Brez tega sodelovanja bi se moralo naše gibanje usaviti če tudi samo za kratek čas, kar bi bilo zelo občutno za ves naš pokret. Da ni bilo to sodelovanje t. j. v začetku popolno, je pač samoobsebi umevno, ker pojavilo se je v sili in stiski, brez vsake priprave. Razni izgovori, ki se slišijo o nesposobnosti itd. so neutemeljeni. Dokaz je utemeljenosti nam je delo, katerega so izvršili v sili delavci sotrudniki, ki niso bili ne pripravljeni ne poučeni o tem, pač pa so se oprijeli svoje naloge, svoje dolžnosti to je: nadomestiti odsotne, oprijeti se tembolj dela čim manj nas je svobodnih, ki lahko opravljamo budilno delo med proletariatom.

To je ravno, kar je naše nasprotnike najbolj iznenadilo: da kljub vsem podlim sredstvom, ki so se jih poslužili, niso mogli udušiti ali vsaj ustaliti našega napredovanja. Poskusili so že vsa sredstva: požiganje, preganjanje, ubijanje. Ni jim koristilo nič vse to in tudi jim ne bo koristilo. Ravno nasprotno: s tem bodo podžigali nevoljo in sovraštvo v delavskih vrstah in zavest tistim, ki jim zaslepljeni po neštevilnih obljubah še vedno sledi.

Ko bi le količkaj trezno premislili razvoj in resničnost razrednega boja, potrditi bi morali in priznati, da razredni boj je in bo obstojal, dokler bo na eni strani velika večina ljudi, ki vse ustvarja, od katerega pa nima drugega kot sužnost med tem ko na drugi strani mala skupina ljudi razpolaga z življenjem in imetjem tiste velike večine, ne da bi se dotaknila le najmanjšega dela. Dokler bo obstojala ta velika razlika med človeštvom, glas razrednega boja ne bo utihnil.

mistično politiko v nacionalnem in internacionalnem obsegu? Da je tako, vprašajmo maso! Masa odgovarja! N. pr. zakaj se rudarske mase nočejo organizirati v „zedinjene“ Zvezi rudarjev, dokler Krušič komandira v njej? Ker vidijo v Krušiču predstavnika reformizma! *Ne reformizma, ampak revolucionarne politike* hočejo mase v strokovnih organizacijah!

Pa vprašajmo zopet delavske mase, ali imamo v Sloveniji politično stranko, ki bi bila res prava delavska razredna stranka. Kaj izpričujejo volitve lani v februarju, volitve v Zagorju in Trbovljah, kljub vsemu terorju, demagogiji in bedi, nadalje burno pozdravljanje naših vodilnih sodrugov na shodih in na navdušenje mas za sovjetsko Rusijo? O da, delavske mase vedo dobro ceniti marksistično politično idejo in celo tako stranko, ki je že večkrat pokazala oportunistične napake in ki jo celo njeni bivši voditelji zmerjajo in sujejo v hrbet!

Učiti se pri masah, razumeti njihova dejanja, skrbno proučiti praktične izkušnje mas v boju — to je zapoved za vsakega sodruga. Vera v stvariteljske sile mas mora ločiti marksiste od oportunistov kakor so Štukelj in vsi do Kristana.

Z zadnjimi reakcionarnimi odredbami proti voditeljem proletariata, proti njegovemu tisku, pod raznimi neutemeljenimi in smešnimi pretevezami, niso hiapci kapitalizma pričakovali, še manj pa mislili na delavca sotrudnika, ki jim je — čeprav nepripravljen — prekrizal njihove načrte.

Ako hočemo pospešiti naš razvoj, naše delovanje, ne smemo prepuščati to naše delo slučajju, temveč moramo se pripravljati, sodelovati povsod in v vsem, da pospešimo našo stvar in ji primoremo do zmage.

Proletarska žena kot vsaki drug delavec lahko dobi povsod in v vsem gradivo za poučevanje in za sodelovanje. Lahko vidi povsod izkoriščevanje njene moči.

Proletarske žene in dekleta, sodelovati moramo tudi mi, tudi me hočemo pripomoči v boju za našo bodočnost — ker to je naša dolžnost.

Mara K.

Zrtve reakcije.

Pobesnelost RR režima se nadaljuje.

Dne 8. aprila t. l. je ljubljanska policija zaprla in odgnala v zaporo celjskega okrožnega sodišča sodruga Dušana Kermaunerja. Ta aretacija se je izvršila ne da bi se aretirancu izročilo zaporni nalog preiskovalnega sodnika kakor to predpisujeta kazenski zakon in ustava. Policija ni hotela dati nobenega pojasnila, kar jasno kaže, da gre tukaj zopet za podlo denuncianstvo. Policija in sodnija sta se poživžgale na lastni zakon in ste vnovič pokazale, da z ustavo zajamčena „habeas corpus“ (osebna svoboda) za proletarce ne velja.

Toda za revolucionarni proletarijat tako kršenje osnovnih državljanških in človeških pravic ni nič novega; nova zapiranja in preganjanja nas ne bodo nič ostrašila, ker vsi vemo, da se v zloglasnem zakonu o zaščiti države zrcali buržuazna pravica, katere žrtev je postal tudi s. Kermauner, ki se je odločno boril za svete in vzvišene cilje razrednega osvobodilnega boja delavcev in kmetov izpod kapitalističnega jarma.

Pobesnele in pijane glave jugoslovanskih reakcionarjev proslavljajo krvavo svadbo nad glavami razrednih delavcev in kmetov. In dokler se na eni strani bojevne delavsko-kmečke vrste redčijo z izgubo svojih najboljših sodrugov, dotlej se na drugi strani jačajo kljub pobesnelosti poživilčenih očetov „obznane“ in „zakona o zaščiti države“. Vrste razredno bojevnega proletariata se bodo jačile tudi v naprej pod svitlim znakom klavida in srpa ker vedo, da je v borbi zmaga in ker jim zdrav razum narekuje:

Kljub vsemu terorju naprej!

„Človekoljubno in mirotvorno“ preganjanje delavcev s strani „sporazumaške“ Pašič-Radičeve vlade se z vsó oostrostjo nadaljuje.

In Slovenijo niso zastónj vsteli med „balkanske dežele“ in je ona tega naslova v polni meri vredna. Dne 19. marca t. l. je iz mariborske kaznilnice bil odpuščen s. Franc Hedji, mizarski delavec iz Zagreba, ki je sedel šest mesecev v ječi po batinaškem zakonu o zaščiti države. Mariborske oblasti so s. Hedjia, namesto da ga izpuste na svobodo, da si gre služiti kruh, pod strogim spremstvom izročile zagrebški policiji, katera ga je sprejela z vsó uljudnostjo pendrekov zagrebških policistov.

Dne 2. t. m. je prišel iz zaporov okrajnega glavarstva v Radovljici s. Lovro Puc, ki je sedel tri mesece. Glavar je odklonil prošnjo s. Kordiča za znižanje kazni. Vedeli smo, da je Radovljica tudi na Balkanu.

Zagrebška „Borba“ pa prinaša sledečo notico:

„Doznali smo od dobro poučenih oseb, da je s. Gjure Kerošević, rudarski delavec iz Tuzle, ki je bil ob priliki velikega rudarskega štrajka 1. 1920 obsojen na smrt in pozneje pomiloščen na 20 let težke ječe in ki že 5 let sedi v zeniški kaznilnici, nevarno bolan na jetiki. Njegovo zdravje je v taki nevarnosti, da je daljnja ječa od največje opasnosti za njegovo življenje. Kaj mu velja pomiloščenje, če je obsojen, da umre v mukah v ječi?

Zahtevamo takojšnjo pomilostitev za nedolžno proletarko žrtev!“

Mi se zahtevi hrvaških proletarcev priključujemo in zahtevamo

takojšnjo izpustitev na svobodo rudarja Gjura Keroševića!

Na vsa nasilja razredno zavedni proletarijat odgovarja!

Zbirajte za „žrtve reakcije!“

Proti vsakemu gerentstvu in komisarjenju.

Če buržuazija razpušča od ljudstva izvoljene zastope je to nasilje, ki pa je razumljivo, ker danes v kapitalistični državi demokracije ni, ker v kapitalističnih državah vlada diktatura buržuazije. Če pa razpušča izvoljene odbore in jih razveljavlja potom policije delavska organizacija, tedaj to ni samo nasilje temveč mnogo hujši zločin, zločin nad principom proletarske demokracije. In tega greha dolžimo centralni odbor „Svobode“, ki je ob prisotnosti centralnega tajnika Bitežnika in brez vsakega ugovora z njegove strani izvoljeni odbor ljubljanske podružnice „Svobode“ razveljavil in imenoval mesto izvoljenih pet gerentov, komisarjev, ki naj vodijo „Svobodo“ do prihodnjega občnega zbora. Za ta svoj čin bo centralni odbor „Svobode“ dajal odgovor na pristojnem mestu — kongresu, tisti pa, ki se niso sramovali prevzeti komisarjskih funkcij v delavski organizaciji, bodo slišali naše mnenje na občnem zboru. Naši sodrugi, ki jih je centrala Svobode razveljavila, so na seji podali sledečo izjavo:

Izjava.

Naš odbor načeloma ni priznal sklepa centralnega odbora in ga ne priznava tudi danes. Toda, ker je centralno tajništvo s tem, da je javilo sklep centralnega odbora policijskemu ravnateljstvu, — kar je objektivno vzeto iskanje pomoči pri policiji — nam onemogočilo nadaljni legalni obstoj, zato v interesu razvoja podružnice pristajamo na novi sklep centralnega odbora. Prenesli bomo tudi „sporazumno delo“ s komisarjatom, če med sodrugi, ki so imenovani za komisarje, ni toliko razumevanja demokracije sploh in proletarske demokracije posebej, da se ne sramujejo te komisarjske vloge.

Vam delavcem dostavljamo v vednost, da je med postavljenimi komisarji, ki so tudi sprejeli to funkcijo, Alojz Sedej, predpovednik Delavske zbornice.

Krvava tekma.

Narodi si lahko manejo roke. Ostanke v zadnji vojni padlih vojakov niso še vsi pokopani in vojni pohabljeni leže še vedno po bolnišnicah. Družine še niso pozabile na izgubljene očete in sinove in iz vojnih razvalin se še kadi in dim širi še vedno svoj vojni smrad po svetu. Vojni oškodovanci niso še iztirjali od posameznih vlad svojih odškodnin in še prihajajo iz tal granate, ki jemljejo življenje poljedelcem in uničujejo s težavo zorane njive. Pa smo že zopet pri novi tekmi oboroževanja. Besede o zadnji vojski, ki je imela nalogo, da zagotovi večni mir, da zada končni udarec militarizmu in imperializmu ter zagotovi vsem narodom svobodo in blagostanje, so pozabljene. Evropa se bliža z naglimi koraki novemu krvoprelitju. Anglija in Amerika gradita nove bojne ladje. Ne ena ne druga ne trpita, da bi jih kdo nadkril in prekosal na morju. Francija ni še niti razorožila in šteje danes največjo oboroženo silo na suhem. Povsod pa se grade novi kanoni zlasti se vrši med velesilami tekma za premoč v zraku. Za vojne invalide ni denarja in ga ni za vojne oškodovance. Ni ga za šole in za bolnišnice in za neštete druge nujne potrebe ljudstva vseh narodov. Za bojne ladje, za kanone, za puške, za vojne zrakoplove in letalne stroje se po dobi poljubno v obilici. Evropa, ves buržuazni svet drvi v prepad in je nevarnost, da uniči v tem svojem brezumnem drvenju v prepad vse sadove sto in stoletnega snovanja na vseh poljih napredka in razvoja. Iskati katera država je največ kriva pri delu novega oboroževanja, bi bilo odveč in ne-

plodno. Kriv je sistem in so na tem sistemu krive in prizadete vse države v kolikor so one same, ki tak sistem branijo in zagovarjajo. Dokler bo blagostanje enega naroda odvisno od suženjstva drugih narodov, dokler bo čast enega naroda odvisna od ponižanja drugih narodov in dokler bodo narodi smatrali narodno čast več vredno od blagostanja in miru, dokler bo obstojal na svetu sistem kapitalističnega izkoriščanja, ki oblikuje življenje posameznikov in kolektivno življenje narodov, toliko časa ne bo miru.

Proletarijat bi izdal svoje interese in interese vseh narodov ako bi sodil in obsojal novo tekmo na polju oboroževanja iz komodnega stališča mednarodnega nacionalizma. Novo oboroževanje je predigra nove vojne in ta mora priti kot naravna posledica kapitalistične konkurence in imperialistične grabežljive politike. Naloga proletariata je, da gleda na novo oboroževanje iz svojega proletarskega stališča in da organizira proti novi preteči vojni nevarnosti mednarodno enotno fronto proletariata. Le on, le proletarijat zamore napovedati novi vojni nevarnosti uspešen boj in le on zamore zagotoviti vsemu svetu krvavo potrební mir. To bo dosegel ako se bo odtujil popolnoma narodnim iluzijam in bo stopil na realna tla mednarodne delavske solidarnosti. Boj bo hud. Zato bo pa zmaga gotova.

Po kaki pravici?

Po kakšni pravici si smejo samo nekateri ljudje lastiti vse zaklade olja v zemlji in jih izkoriščati sebi v prid? Kje je naraven zakon, da so rude in premog v zemlji zato, da se jih polaste nekateri, ki jih ne kopljejo, ne tope, ne proizvajajo v porabne predmete?

Je-li božja postava, da smejo nekateri posedovati tisoče in tisoče hektarov zemlje, tisti, ki jo obdelujejo, pa je nimajo niti toliko, da bi si hišico postavili nanjo?

Privatna svojina! Ti, sveta beseda! O, kako sveta je privatna lastnina! Armade jo čuvajo, mornarice, sodišča, policija, orožniki, biriči, governerji, parlament, vsi čuvarji svetosti privatne lastnine. In drug drugemu jo kradejo, legalno in nelegalno.

Kdo čuva tebe, ti, revež! Kruha za-

Iz delavskega gibanja.

Kongres ORS. Na velikonočne praznike se je vršil v Zagrebu kongres ORS, v katerem so včlanjene iz Slovenije organizacije tekstilnih in kemičnih delavcev. Kongres je sklenil povišati prispevke (članarino) za 1 Din pri vseh razredih, za tajnika ORS za Slovenijo je bil postavljen Ivan Makuc. Najvažnejše pa je dejstvo, da je bila na kongresu sprejeta s strani opozicije v ZDSZJ predlagana resolucija, ki jo je predložil s. Weinberger iz Zagorja. Resolucija se glasi:

Resolucija opozicije o enotnosti strokovnega gibanja.

Sledeč rapoloženju ogromne večine delavstva v naši organizaciji kakor tudi sploh večine vsega delavstva v Sloveniji, predlagamo, da se današnji kongres Splošne delavske zveze izreče za popolno enotnost strokovnega gibanja vsega sveta in za eno samo strokovno internacionalo. V ta namen se današnji kongres izreka solidarnim z angleško-ruskim komitetom in podpira zahtevo po sklicanju skupnega svetovnega kongresa amsterdamske in moskovske internacionalne.

Ker tudi v Jugoslaviji ni še izvedeno popolno strokovno zedinjenje, se izreka današnji kongres za sklicanje kongresa popolnega strokovnega zedinjenja in poziva predvsem Združeno delavsko strokovno zvezo Jugoslavije in Centralni delavski strokovni odbor Jugoslavije, da takoj pristopita k organizaciji takega kongresa. V to akcijo za zedinjenje je pozvati vse strokovne organizacije, ki stoje na stališču razrednega boja, kakor URSS, CRSOJ, Zvezo grafičnih delavcev, Zvezo bančnih in trgovskih nameščencev in Unijo stavbinkih delavcev.

Iz nekaterih krajev dobivamo poročila, da so člani ORS nezadovoljni s sklenjenim povišanjem prispevkov in da nameravajo nekateri celo izstopiti. To bi bilo popol-

hitevaš, malo večji kos, in glej, že so tukaj sodišča, policaji, biriči, da, tudi rablji! Proti svetosti privatne lastnine si se pregrešil! Pojdi, vrni se nazaj v rov, v tovarno, na polje, in bodi zadovoljen s kosom, ki ti ga daje gospodar! Ne upiraj se mu, ker bi grešil proti božji in posvetni postavi!

Govoriš, da je krivično, ker ti, ki ustvarjaš bogastva, koplješ premog, ga nalagaš na voze, mečeš v peči velikih plavzev, elektrarn, parnikov itd.; da ti, ki koplješ železno rudo in jo v dolgem procesu s težkim delom spreminjaš v tračnice, parnike, lokomotive, stroje, velikanske stavbe itd.; da ti, ki delaš in delaš od rane mladosti do trenutka, ko se onemogel zgrudiš, nimaš ničesar od življenja, medtem ko tisti, za katere delaš, ki so ti dali delo, žive v izobilju, se koplješ v zlatu, žive v palačah, katere si jim ti zgradil, zahajajo v letovišča, katera si jim ti naredil, se vozijo v razkošnih posebnih vlakih, ki so tvoje delo, se zabavajo na vožnji preko širnih oceanov v parnikih, sad tvoje delo; se sprehajajo v vrtovih in parkih v najboljšem ozračju daleč od tovarniškega dima in prahu, ki so stvarstvo tvoje delo in uma.

In ker trdiš, da je vse to krivično, si izdajalec domovine, prijatelj, si upornik, nevaren miru in redu! Če se ne upiraš, če si zadovoljen, če si poslušen gospodarjem, si dober, vzor državljan!

Ti si izdajalec, nevaren družbi, nevaren vladi, nevaren miru in redu, ker ne odobravaš privatne lastnine. Danes še nisi v večini, kajti veliko je še tvojih tovarišev, ki so pripravljeni boriti proti tebi za privatno svojino — drugih. Zato je pot v bolji družabni red težka, tako brutalna, raditega drži preko trupel, stotisočih trupel, preko vdov in sirot, preko sužnjev, milijonov sužnjev, ki hočejo biti sužnji! Ne vedo še, da je moč boljše svet od današnjega, brez sužnjev, brez privatne lastnine nekaterih.

Ne vedo, da bo življenje prijetnejše, kadar postane vse zemeljsko bogastvo, vsi izumi, vsa pota, vse dobrote, last vsega človeštva. Spoznanje prihaja, ne nenadoma, ampak počasi, kakor je zapisano v razvoju človeka. Predno bo preželo vsa ljudstva, vse narode in vsa plemena, bo treba iti še dolgo — par korakov naprej, enega nazaj. Kajti predno bomo imeli družbo, v kateri bo človek delal za druge kakor za sebe, bo moral dozoreti za takega človeka.

noma napačno. V organizaciji je treba ostati, za organizacijo delati, kontrolirati pa stalno kako se denar uporablja in pa gledati na to, da bo organizacija res kaj delala. Člani naj storijo svojo dolžnost, zahtevajo pa naj energično, da bo tudi vodstvo izpolnjevalo svoje dolžnosti.

„Delo“ delavske zbornice. Kot prvi uspeh „sporazumnega“ dela novega upravnega odbora DZ (Čobal Sedej) je zabeležiti razdeljevanje denarja med organizacije. V ta namen se bo letno 300.000 Din razdelilo med organizacije. Dobile bodo: Strokovna komisija 150.000 Din, klerikaleci 85.000 Din, demokrati 55.000 Din, bertonovci 10.000 Din. Nimamo nič proti temu, da DZ podpira strokovne organizacije, toda to naj se zgodi šele tedaj, ko bo vsaj za prvo silo pomagano brezposelnim in reduciranim, ko bodo preskrbljeni tisti, ki so bili odpuščeni vsled agitacije pri volitvah v DZ. Predlog Uratnika pa je bil — in najbrže je tudi sprejet — da se fond za brezposelne podpore zmanjša za 50.000 Din. DZ ima tajne seje, delavstvo ni poučeno, kaj se za zaprtimi vrati sklepa, naloga organizacij je, da zahtevajo od DZ točnih poročil in da bodo seje javne. Delavci, kontrolirajte delo DZ in tistih, ki ste jih izvolili. Na bodoči seji skupščine DZ morajo vaši delegati poklicati upravni odbor, ki daje fašističnim strokovnim organizacijam letno 55.000 Din podpore, zmanjšuje pa fond za brezposelne podpore, na odgovornost.

Svoje plačilo za vse dobro, kar je storil Kristanu za časa volitev v DZ, pri trboveljskih volitvah in pri kapitalizaciji, v Svobodi itd., je Štukelj dobil zaenkrat v obliki potnega lista (ki ga policija nobenemu komunistu ne da) in večje svote denarja za „študijako“ potovanje po Nemški Avstriji, Čehoslovaški in Nemčiji. Ko pride nazaj, mu je obljubljeno toplo gnezdece v Delavski Akademiji. — Seveda „razbi

jač Kermauner v zapore, "revolucionar" C. Štukelj pa s potnim listom in polno denarnico na "študijsko" potovanje.

Odgovor Amsterdama CRSOJ. Na pismo, ki ga je pisal CRSOJ amsterdamski internacionali radi prisostvovanja na balkanski strokovni konferenci, je tajnik Oudgest odgovoril, da CRSOJ (neodvisna strok. org.) balkanski strokovni konferenci ne morejo prisostvovati, ker je konferenca sklicana samo za pristaše Amsterdama.

CRSOJ v Belgradu je poslal 2. IV. pismo URSS in delegatom amsterdamske internacionale, ki so bili v Belgradu, da naj se po vrnitvi iz Sofije vrši v Belgradu konferenca, na katero naj se povabi tudi GRSOJ, URSS, Zveza grafičnih delavcev in Zveza bančnih, trgovskih in privatnih uradnikov, na kateri konferenci naj se razpravlja o vprašanju popolnega zedinjenja strokovnega pokreta v Jugoslaviji.

Orjuna je ubila s. Fakina, Fakin pa Orjuno, to smo mogli konstatirati kmalu po 1. juniju in to se vedno bolj potrjuje. Če bi med oblastjo in Orjuno ne obstojale tako ozke veze, da kliče na pomoč orjunaše, da ji sestavijo sezname komunistov po obratih itd., bi Orjuna že zdavnaj ne bilo več. Orjuna eksistira lahko samo z vladno pomočjo. Ob priliki bomo te ozke veze med sedanjim velikim zupanom in med Orjuna razkrili in Orjuna bo razgaljena tudi kot vladna policijska organizacija.

Orjuna je zatajila svojega bataljonskega komandanta Stanko Moleka, ki so ga Italijani ustrelili kot roparja, ki je napadel in okradel carinarico v Prestraneku. Ni izdala nobene posebne izdaje, niti članka ni napisala... Samo v kratki notici se omenja "vsem znani" Molek, ki je "padel kot junak". Da se organizacija, ki je kriva smrti s. Fakina, sramuje roparskega napada, ne verjamemo. Verjetnejše je, da se boji posledic, ker za "hajduštvo" se zanima tudi italijanska policija, ne samo orjunaški zaščitniki na Bleiweisovi cesti.

Spomenik padlim orjunašem v Trbovljah hočejo za drugo obletnico 1. junija postaviti v Trbovljah. Smatramo to namero za provokacijo, ki jo hoče Orjuna porabiti za ponovno ubijanje in požiganje.

Delavstvo cele Jugoslavije in vse delavske organizacije morajo energično nastopiti in preprečiti dosedaj še nekaznovanim Fakinovim morilecem in požigalcem ponoven pohod v Trbovlje.

Vprašanje in odgovor. Zakaj je vlada doslej brezobzirno razpustila vsak občinski svet, v katerem so imeli komunisti večino (Trbovlje, Zagorje itd.), potrdi pa vsake volitve, pri katerih dobijo večino "razredno-bojevni" kristanovci?

Ker komunisti, kot odločni zastopniki interesov delavskega razreda, načelno ne sklepajo nobenih kompromisov z buržuazijo, pri katerih vedno izgubi delavstvo, profitira pa buržuazija, socialpatriotični voditelji pa, ki tvorijo levo krilo buržuazije, vedno in povsod sodelujejo z buržuazijo v korist posameznikom in v škodo večine delavstva.

"Delavska Politika" je ponatisnila članek "Žena v novi Rusiji", ki je izšel v 8. št. DKL. Ni seveda označila vira, kar delajo vsi časopisi, poleg tega pa je izpustila cele odstavke, ki Kristanu niso všeč...

Kakor vsi protiboljševiški kapitalistični listi, tako je tudi Kristanova Del. Politika objavila lažnjive vesti o "atentatu" na sovjetskega komisarja Beloborodceva in še bolj neumno vest, da je Zinovjev odstavljen kot predsednik komunistične internacionale. Sploh je DP zelo vestna pri objavljanju vseh Rusiji sovražnih, lažljivih poročil. Kdor hoče vedeti, kaj si zmišljujejo kapitalisti o delavsko-kmečki Rusiji, naj čita "telegrame" Kristanove Politike.

Roparski napad v Prestraneku. V soboto pred veliko nedeljo je četa "hajdukov" napadla in oropala carinarico blagajno v Prestraneku pri Postojni. Ukradenih je bilo okoli 240.000 lir. Italijani so roparje zasledovali in na obeh straneh so bile žrtve. Roparji so pobegnili v Jugoslavijo. Med padlimi roparji se je nahajal znani odlikovani orjunaški bataljonski komandant Stane Molek, ki je bil na pretekli septemberski poroti oproščen radi umora dveh italijanskih karabinerjev. Slovenski časopisi so vai, tudi "Slovenec" prinesli poročilo o napadu brez komentarja, italijanski listi pa namigavajo o važnih dokumentih in napovedujejo velikanška razkritja. Orjuna še ni spregovorila.

Delavski dopisi.

Rajhenburg. (Orjunaši med seboj.) Orjunaš poznani S., ki ni dobil za svojo "ljubeznivost" na predpustni veselici zaslužene nagrade, zna biti tudi neljubezniv. Na dan občnega zbora Žerjavove SDS je z revolverjem v roki kričal pijan po koloniji "Aufbiks" in prepeval, seveda pa ne tisto o trboveljski krvi. Ker ni našel nobenega delavca, da bi ga napadel, se je zaletel v dva svoja kolega poduradnika O. Zemljaka in Schönerja. Le s težavo sta ušla s krvavimi glavami izpod rok strahovalcev Senovega in kosi raztrgane obleke so še drugi dan ležali na kraju pretepa. Žandarmerija pa ne upa ničesar. Na Reštanju n. pr. so orjunaši grozili strojniku Spičku, da ga bodo pretepli, če ne vstopi v Orjuno in komaj jim je ušel domov. Leteli so za njim, vlomili vrata in skozi okno jim je moral uiti in celo noč ni upal domov. Skrajni čas je že, da žandarmerija enkrat poskrbi za osebno varnost Senovčanov pred oboroženimi orjunaši. To naj stori v interesu orjunašev samih, ker če žandarmerija ne bo hotela napraviti konec napadanja, ga bomo delavci sami napravili.

Rajhenburg. Kakor v vseh revirjih TPD tako je tudi pri nas bilo mnogo delavcev reduciranih, a med njimi mnogo takih, ki so odvisni le od meznega zasluzka. Seveda se je to pri prvi redukciji nekoliko popravilo ali ne tako, kakor bi moralo biti. Od strani delavstva se je pregledalo, kateri izmed reduciranih so bili odvisni le od zasluzka, ter se je zanje interveniralo. V tej zadevi je odločal obratovodja g. Laznik, ali on ni postopal pravilno. Takega, ki ni odvisen, je obdržal, dasiravno je delavstvo protestiralo. Zadeva

zakaj je g. obratovodja tako postopal se je pa razjasnila. Oče dotičnega ima namreč zelo dobre šunke in pa tak možniček, da se iz njega iztrese za več litrov vina naenkrat. Zato je dal g. obratovodja njegovega sina v delavnico kot kovača, češ se bo že privadil, delavce dobro izveščane se pa iz delavnice odpušča. G. Laznik vi mečete na cesto delavce, ki nimajo drugega kakor dve roki, obdržite pa onega, katerega oče proda 50 do 60 hl vina letno, ima debele vole in je sploh dober posestnik. Poglejte še malo tukajšnega gospoda ravnatelja, osobito njegovo ženo, kako zna šikanirati delavce. Bilo je v hudi zimi, ko si ona ni upala več kakor enkrat do dvakrat na dan iz sobe pogledati, takrat sta ji morala dva delavca žagati seženjska do en decimeter na kratko. Orodje (žago) sta imela slabo, z roko brez žage se pa ne da žagati ali vseeno sta naredila veliko, še paznik je priznal, da sta napravila dosti ali ravnateljeva žena je paznika prisilila, da je delavcem moral odtegniti pol dnevnice. Sedaj po prvi redukciji na mnogih krajih, kjer so bili prej štirje delavci, so sedaj trije, včasih tudi dva. Paznik pravi to je naredba ravnatelja in sili ljudi, da bi dva napravila toliko, kakor preje štirje. Zasluzek pa (če odračunamo odbitke) za hrano in obleko ne zadostuje. Vprašamo še gospode iz pisarne, zakaj pride tolikokrat za konzum odbitek vsem delavcem po par dinarjev. Ali se gospodje pri računu zmotijo in potem naj delavci vsi skupaj plačajo? Kadar bomo organizirani in zavedni, se z nami ne bo več tako postopalo.

Bivši delavec v Rajhenburgu.

Iz Kranjske gore. Ker ni nikoli nobenega glasu od nas, bo marsikdo mislil, da je v naši, za marsikaterega proletarca izza časa vojne slabega spomina, za športnike in letoviščarje pa tako priljubljeni Kranjski gori, vse v najlepšem redu. Vendar pa živita niš kmetiš in delavec tudi pri nas skoro brezupno življenje. Medtem ko so si nagomladili posamezniki med vojno velika premoženja, se je uničilo našega malega kmečiča. Vendar je imel še upanje, da se bo s pridnim delom postavil zopet na noge. Toda današnji kapitalistični sistem pa ga je privedel do roba njegovega propada. Izpodkopava mu vedno bolj temelje njegovi samostojnosti, ter ga vodi v vrste meznega delavstva. Položaj meznih delavcev pa je še slabši. Dela ni skoraj nobenega. Plače take, da si delavec ne more privoščiti niti potrebne hrane. Poleg vsega tega pa tare delavca še stanovanjska beda. Stanovanje je skoraj nemogoče dobiti, ko je vse rezervirano za letoviščarje in športnike. Zgodil se je slučaj, da je neka posestnica snela okna iz hišice, v kateri je nastanjen neki upokojeni železniški delavec s precej številno družino. Ker se ni mogel nikamor preseliti je bival več mesecev v hiši brez oken in to z malimi otroci. Ta in temu enaki slučajji so napolnili nekatere delavce do tega, da bi si napravili svoja lastna stanovanja. Kljub temu pa, da je Kranjska gora zelo bogata na stavbenih prostorih, so se našli ljudje, kateri se protivijo prodaji občinskega zemljišča za delavske hišice. Med tem pa ko se zabranjuje od gotovih ljudi prodaja stavbnega zemljišča delavcem, pa se daje drugim bogatim ljudem prostor za stavbe na razpolago, kjer si jim poljubi. Mi sicer nismo nasprotni temu, zahtevamo pa odločno, da se da stavbišča tudi delavcem. Zahtevamo, da uživa iste pravice delavec kot bogatin. To bomo dosegli le če bomo organizirani v razrednih organizacijah.

Josip Todiča iz Amerike Usa Napleton Pa green bo Pa Amerika Usa zakaj se ne javiš? Pisal sem Ti list ali ga nisi prejel? Prosim Te, javi se. Tvoj

Baš Franc,

Senovo 65 Rajhenburg, Jugoslavija.

Sodrug, nabirajte za tiskovni sklad!

Obrekovalcem.

Naj korumpirano meščansko časopisje vsako napako, ki jo zgreši naša revolucija raztrobenta po svetu. Mi se ne bojimo svojih napak. Z začetkom revolucije niso postali ljudje svetniki. Brez napak in madežev izvesti revolucijo do konca, je delovnim slojem nemogoče. Ti sloji so bili stoletja izkoriščani, nasilno okovani v pokorščino, mučeni od pomanjkanja, držani v nevednosti in nalašč vzgoj-vani v divjosti. Mrhovina meščanske družbe se ne pusti tako meni nič tebi nič položiti v rakev in pokopati. Zadet na smrt kapitalizem gnije, razpada sredi mas, okužuje naš zrak, zastruplja našo vsakdanjost in omrežuje vse novo, sveže, mlado, živo s tisočeriimi nitmi in vezmi starinskih navad in razvad. — *Lenin.* (Iz pisma ameriškim delavcem.)

Za Del. kmet. list.

Ena izmed raznovrstnih delavnosti, ki jih lahko razvija zavedni delavec, tovarniški ali kmetijski je, da ob vsakem trenutku širi delavski tisk.

Kjerkoli se nahajaš, lahko razvijaš tvoje delovanje v tej smeri. V tovarni, v delavnici, na polju, doma, ko se srečaš s tvojimi sotrpini v prostem času, vedno in povsod zna tvoja vspodbujevalna beseda obilo začeči.

Dopovej torej tvojemu tovarišu, kaj mu pripravljajo še nadaljni obstoj te gnu-sne kapitalistične družbe. In dokazi mu tudi, kakšno vrednost ima časopisje, ki zagovarja njegove interese in ki mu daje smernice za uspešno borbo proti izkoriščevalcem.

Pripravi ga do tega, da bo čital "DKL", da se bo nanj naročil ali ga odjemal pri poverjeniku.

Prvomajski spis 1926.

Za letošnji Prvi Maj izide v založbi in pod uredništvom Strokovne komisije lepo in bogato urejen Prvomajski spis na 50 straneh. Krasilo ga bo tudi več slik. Med drugim bo obsegal ta spis odlomke iz najboljših del najslavnejših pisateljev, Cena znaša samo 5 Din. Vsebina Prvomajskega spisa je sledeča:

Franc Svetek, Pomen Prvega maja 1926. — Zgodovina Prvomajske proslave. — T. Sajovic, Majniški duhovi. — C. Štukelj, Pomen Karla Marxa za proletarijat. — Čulkovski, Ob mobilizaciji. — U. Sinclair, Tesar mi pravi. — J. London, Dan kronanja angleškega kralja. — Čulkovski, Prepri radi igrač. — Moč strokovnih organizacij pred vojno in po vojni.

Spis se naroča pri Strokovni komisiji, Ljubljana, Selenburgova ulica 6-II. Razprodajali ga bodo tudi zaupniki strokovnih in drugih delavskih organizacij.

Članom Svobode v Ljubljani.

Radi kontrole, ki mora biti izvedena pred občnim zborom, je potrebno, da člani ljubljanske "Svobode" oddajo svoje članke legitimacije v centralnem tajništvu v Židovski ulici najpozneje do 1. majnika.

Volilni imeniki

za mesto Ljubljano ležijo razgrnjeni pri mestnem magistratu v svrhu popravkov. Pozivamo vse naše pristaše, da se pripravijo, če so vpisani v volilne imenike in da se v nasprotnem slučaju vrekamirajo. Vsak naj pogleda tudi za svojega tovariša!

Tiskovna napaka.

V članku "Študirajte Beerovo knjigo Karl Marx" (št. 13) kakor tudi v popravku v št. 14 se je storila tiskovna napaka. Kritični stavek mora biti takle:

"Stavek se mora pravilno glasiti in to naj sodrugi popravijo: "Pri Rikardu smo videli sistem gospodarskih nasprotij med profitom, mezdo in rento ali med buržuazijo, proletariatom in plemstvom, pri čemer je nasprotje med buržuazijo in proletariatom še nerazvito." Uredništvo.

Naročajte in kupujte!

Pariška Komuna

katere obletnico praznujemo ta mesec, je tako važen dogodek v zgodovini revolucionarnega delavskega gibanja, da bi ne smelo biti proletarca, ki ne bi bliže poznal njene zgodovine.

Ker nam je vsled pomanjkanja prostora nemogoče v listu samem pisati o Pariški komuni, opozarjamo vse sodruge in sodružice na brošuro

Pariška komuna,

ki obsega 60 strani in je ilustrirana s 5 slikami. Vsebina je razdeljena na: Uvod, Socialno-gospodarski pogoji pariške komune, Pariška komuna, Zakaj je propadla pariška komuna, Karl Marks in F. Engels o izušnjah pariške komune, Bibliografija in Slovarček tujih besed.

Brošura stane 6 Din, pri naročilih od 10 izvodov naprej 25% popusta. Naroča se pri upravi lista.

Izdajatelj, lastnik in odgovorni urednik Albert Hlebec, novinar, Ljubljana, Florjanska ul. 15/1. Tiskarna Josip Pavliček, Kočevje.

Sodrug in sodružice, pripravljajte se za Prvi Majnik!